

Beschrijvingen
Gemeente wapens
Zuid-Holland.

N.V. WED. J. AHREND & ZOON

No. 9198

Het provinciewapen:

~~Provinciewapen~~ In goud een leeuw van rood, getongd en genageld van blauw. Schild gedekt met vijfbladige kroon van goud, en vast-

gehouden door twee leeuwen van rood, getongd en genageld van blauw. Bevestigd 20 Februari 1847.

(Na de publicatie in van deze serie in het schildersblad werd ons pas het bestaan van deze schildhouders bekend, vandaar dat men die in deze tekening niet aantreft. We zullen trachten het volledige wapen alsnog in een der laatste 20 Hollandse series in te brengen.)
Dit is het

oorspronkelijke wapen van de graven van Holland, die deze leeuw als wapenfiguur reeds in 1178 tijdens een der kruistochten aannamen. In meerdere provincie- en in vele gemeentewapens komt deze leeuw voor, zij het soms met enige wijziging.

De Gemeentewapens:

1. Ter Aar. Gedeeld: I van rood, II in goud een klimmende vos van rood. Verleend 28 December 1859.

2. Abbenbroek. In rood een broek van zilver. Bevestigd 24 Juli 1816. „Broek” betekent hier weer drassig, laaggelegen land, volgens sommigen „van de abt”, volgens anderen „van Abbe” (een Friese mansnaam). Hoe 't ook zij, de broek in dit wapen is een volkomen absurditeit. Volgens v. d. Laars vertoonde het oorspronkelijke wapen een speer of spiets op een blauw veld.

3. Alblas. In goud vijf ruiten van zwart, geplaatst 3 en 2. Bevestigd 24 Juli 1816.

Bedroeft is hier Oud-Alblas, wat dus alfabetisch niet juist is, maar van te weinig importance om er een in grijpende cliché-wijziging van te maken. Men heeft het dus niet onder de O. aan.

4. Alblaserdam. Doorsneden van rood en goud, met een leeuw van het een in het ander, of wel van kleur wisselend met het veld. Bevestigd 24 December 1817. Dit wapen schijnt ook afgeleid te zijn van het wapen der Hollandse graven.

5. Alkemade. In zilver een leeuw van zwart, gekroond en getongd van goud. Bevestigd 24 Juli 1816. Ofschoon dit in de beschrijving niet vermeld wordt, is dit wapen op de officiële afbeelding gedekt met een kroon, bestaande uit een band van goud, gesierd met elf paalen.

6. Alphen aan den Rijn. In zilver een achtpuntige ster van zwart. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met drie parelpunten, en aan weerszijden vastgehouden door een leeuw van goud, getongd en genageld van rood. Verleend 23 April 1918. Het wapen is geplaatst op een arabesk, die in de officiële beschrijving niet genoemd wordt.

7. Ameide. In blauw een paal van goud, aan weerszijden vergezeld van een staak¹⁾ van hetzelfde. Bevestigd 24 Juli 1816. De officiële

afbeelding vertoont als schilddekking nog een helm, zonder helmtooi en met een moeilijk te definiëren helmteken, vermoedelijk bestaande uit twee aan de polsen geboeide en geharnaste armen. Een dergelijke onvolledige schilddekking kan uit zuiver heraldisch oogpunt echter beter worden weggelaten.²⁾

8. Ammerstol. Gedeeld: I in blauw een leeuw van zilver; II in blauw een paalsgewijs geplaatste zalm van goud. Bevestigd 24 December 1817. De zalm zou wijzen op vroeger hier uitgeoefende zalmvisserij.

9. Arkel. In zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood. Het schild van achter vastgehouden door een zwaan van natuurlijke kleur. Bevestigd 24 December 1817. Dit is het wapen van het roemrijke geslacht der Van Arkels; de dwarsbalken zouden stormladders voorstellen, en een herinnering zijn aan hun bij de bestorming van Damiate betoonde moed, terwijl de schildhoudende zwaan afgeleid is van het helmteken der Van Arkels. De zwaan in onze afbeelding is, enigszins vrij opgevat, ontleend aan het bekende allegorische schilderstuk van Jan Asselijn, „De bedreigde zwaan” (Rijksmuseum).

S.V.P. Gorsicf

10. Asperen. In zilver een kasteel met vijf torens, alles van natuurlijke kleur²⁾; in de poortopening onder de valdeur een schildje van zilver, beladen met twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood (Arkel). Het kasteel staat op een ~~losse~~ grond van groen. Bevestigd 24 December 1817.

11. Barendrecht. In zilver een dwarsbalk van rood, beladen met een uitkomende leeuw van goud, en vergezeld van boven van zeven liggende blokjes van groen, geplaatst 4 en 3; en van onder van drie liggende blokjes van hetzelfde, geplaatst 2 en 1. Bevestigd 24 Juli 1817.

12. Benthuisen. Doorsneden: I in zilver negen blokjes (turven) van groen, geplaatst 5 en 4; II in blauw een paal van zilver. Bevestigd 24 December 1817.

13. Bergambacht. Gedeeld: I in rood een schuinbalk van zilver; II in rood een adelaar van zilver. Bevestigd 24 December 1817.

~~CASPER DIRCKX~~

1) Een staak is een zeer versmalde paal, in het algemeen viermaal smaller dan het laatste stuk. Is de paal nog smaller, dan spreekt men van streepaal.

2) ~~De heer~~ ^{De heer} Sielkema deelde ons mede, dat tot in de oudste tijden de gemeente geen detachement heeft gevoerd en dat de oorzaak van dit curieuze geval nog wel ons zal opduiken. ~~Wij blijven echter de heraldische regels trouw en passen ons geen helm zonder helmtoon toe.~~

3) Van der Laars toont in zijn afbeelding dit kasteel van rood, gedakt van blauw en met vaantjes van goud. Deze zuiver heraldische kleuren komen de natuurlijke het meest nabij en zouden eigenlijk de voorkeur verdienen.

Hoewel wij het onheraldisch blijven vinden, nemen we dit wapen met zijn onvolledige toren aan het eind van de H.H. series als nog op, aangevuld met een schelstij, hoe het behoorde te zijn.

→ Muid Hollandse

14. Bergschenhoek.* In zilver een keper van rood, beladen met een omgewende wassenaar van goud, vergezeld van een achtpuntige ster in elke bovenste schildhoek en van een roos aan de schildvoet, alles van rood. Schild gedekt met een kroon van goud met acht parels.

15. Berkel en Rodenrijs.* In zilver twaalf blokken van blauw, in drie rijen van vier geplaatst op de hoekpunten en elkaar daarmee rakende; en een schildhoofd van goud, beladen met een achtpuntige ster van blauw. Schild gedekt met een kroon van goud met veertien parels, waarvan elf op de band en de overige drie resp. op de beide uiterste en de middelste parel.

16. Berkenwoude. In zilver een dubbelstaartige leeuw van zwart, gekroond van goud, getongd en genageld van rood, in de schildhoeken en aan de schildpunt vergezeld van drie wassenaars van zwart. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 22 oktober 1928.

17. Bleiswijk. Gedeeld: I weer doorsneden, het bovenste deel van zilver, beladen met zeven ruiten van rood, geplaatst 4 en 3, het onderste deel eveneens van zilver en beladen met drie koeken¹⁾ van zwart, geplaatst 2 en 1; II in goud een dubbele adelaar van zwart, overtopt door een kroon van goud²⁾.

18. Bleskensgraaf en Hofwegen.

Gedeeld: I in zilver een dwarsbalk van rood, beladen met een halve uitkomende leeuw van goud ^{en} vergezeld van boven door negen staande roden, geplaatst 5 en 4 ~~aan de balk~~, en beneden door zes staande roden, geplaatst 3, 2 en 1, alle van groen; II in blauw in lolie van goud, boven vergezeld van twee in ordet van een keppuntige ster van hetzelfde. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 12 juli 1954.

19. Bodegraven.* In blauw twee schuin gekruiste spaden (graven), gestoken door een hoed, alles van goud. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten en gesierd met twee aan weerszijden afhangende lauwertakken van groen.

20. Den Bommel. In blauw een kerk van goud.

21. Boskoop.* In blauw een burcht van goud. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

22. Brandwijk. Gedeeld: I in zwart 6 penningen (of bezanten) van zilver, geplaatst 3, 2 en 1; II in zwart twee paalsgewijs geplaatste hertshoorns van zilver, de linkse omgekeerd en vergezeld van twee penningen van zilver, één boven en één onder. Bevestigd 24 Dec 1817.

23. Brielle. In zilver een paal van rood. Schild gedekt met een kroon van goud met zeventien parels, waarvan veertien op stiften geplaatst op de band, de overige drie resp. op de beide uiterste en de middelste parels. Ter linkerzijde als schildhouder een centaur van natuurlijke kleur en onder het wapen de spreuk: Libertatis primitiae, (hetgeen betrekking zal hebben op de bevrijding van de Spanjaarden).

24. Capelle ^{aan den} IJssel. In zilver twee paalsgewijs geplaatste, afgewende vissen van zwart.

25. Delft. In zilver een paal van zwart, met horizontale golflijnen. Schild gedekt met een kroon van goud met twee parelpunten die

elk drie parels dragen, en ter weerszijden vastgehouden door een aanzierende leeuw van rood. De paal met golflijntjes zou de door de stad lopende gracht symboliseren, waaraan Delft zijn naam ontleent.

26. Dirksland.* In blauw een golvende drielingsbalk³⁾ van goud, vergezeld van drie vogelklauwen van hetzelfde, geplaatst 2 boven en 1 onder de balk. Schild gedekt met een kroon van goud met veertien parels, waarvan elf op de band en de overige drie resp. op de beide uiterste en de middelste parel.

Alle niet gedateerde wapens zijn bevestigd 24 juli 1816.

CASPER DIRCKX

¹⁾ Ronde schijfjes noemt men in de heraldiek koeken, wanneer ze van een of andere kleur zijn. Wanneer ze evenwel van goud of zilver zijn (Brandwijk, nr. 22 in deze serie), dan spreekt men van penningen of bezanten.

²⁾ Deze kroon bestaat dus alleen in contour, daar het veld van hetzelfde metaal is.

³⁾ Tweelings-, of, zoals hier, drielingsbalken, bestaan uit twee, resp. drie balken die gezamenlijk, de tussenruimte(n) inclus, dezelfde breedte hebben als de gewone dwarsbalk.

De wapens van de met * gemerkte plaatsen zijn gedekt door kronen die in de officiële beschrijvingen niet vermeld, maar officieel wel afgebeeld worden.

27. Dordrecht. In rood een paal van zilver. Schild gedekt door een driebladige kroon van goud met twee parelpunten en ter weerszijden vastgehouden door een griffioen van goud.

28. Dubbeldam. In blauw een dam van groen. Een naturalistische en dus onheraldische voorstelling. Bevestigd 9 September 1859.

29. Everdingen. In zwart drie schuinbalken van goud. Bevestigd 20 juli 1816.

30. Geervliet. In zilver een paal van blauw. Hoewel niet genoemd, is het schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten.

31. Giessenburg. Doorsneden:

I rood gedeeld: a. in blauw twee toegewende leeuwen van goud,
b. in rood een molensrad van zilver;

II; rood gedeeld: a. in goud een leeuw van rood, geborgd en gezgeld van blauw, in het schildhoofd¹⁾ ver-
geheld van een barenstuk van blauw;

b. in blauw twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van zilver.

Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verluid 6 april 1957.

Dit wapen is een samenvoeging van de vroegere wapens van de opgeheven gemeentes Giessen-Nieuwkerk (Ia) Giessen dunn (Ib) en Peursum (II).

32. Giessen—Nieuwkerk. ~~In blauw twee toegewende leeuwen van goud~~

Verwilt, zie beschrijving nr. 31.

33. Goedereede. In rood twee ronde, puntig gedekte, gekanteelde en gemetselde torens, waartussen een zee, en verbonden door twee kettingen, alles van zilver; tussen elke toren en de schildrand een gemetselde en gekanteelde muur, eveneens van zilver, overtopt met een omgekeerd anker van zwart. Op de tinnen van elke toren een schuin naar binnen ge-

plaatste²⁾ vlag van rood, gestokt en omrand van goud en beladen met een leeuw van hetzelfde.

34. Gorinchem. In goud een geopende, van een valdeur voorziene poort met twee torens van rood, gedakt van blauw en gevaand met vier vanen van rood; aan de schildvoet, deels in de poortopening een schild van zilver, beladen met twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood (Arkel). Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten en ter weerszijden vastgehouden door een leeuw van goud.

35. Gouda. In rood een paal van zilver, ter weerszijden vergezeld van drie paalsgewijs geplaatste zespuntige sterren van goud. Het schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud en omgeven door een doornenkran; en vastgehouden door twee omziende³⁾ leeuwen van natuurlijke kleur. Onder het wapen de spreuk „Per aspera ad astra” (langs moeilijke wegen naar de sterren).

36. Gouderak. In rood een zespuntige ster van goud.

37. Goudriaan. In groen een golvende dwarsbalk van zilver. Bevestigd 24 December 1817.

De niet gedateerde wapens zijn alle bevestigd 24 juli 1816.

¹⁾ Strikt genomen, spreekt men hier van een kwartierhoofd.

²⁾ Naar binnen geplaatst wil hier zeggen: naar het schildmidden. Overigens blijft het als van goud aangedruide niet in de tekening tot uiting te komen (ongepunteerd geblauw.)

³⁾ Wanneer in deze beschrijvingen gesproken wordt van aan- of omziende leeuwen (als schildhouders), dan is dat steeds omdat de officiële afbeeldingen dat zo aangeven, want de officiële beschrijvingen duiden deze standen meestal niet aan.

38. Goudswaard.* In blauw een paal van zilver. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

39. 's-Gravendeel. In goud een dwarsbalk van rood, vergezeld van drie oranje-boompjes van groen, geplaatst 2 boven en 1 onder de balk. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met drie parelpunten en ter weerszijden vastgehouden door een engel van natuurlijke kleur, de rechtse een rood, de linkse een blauw kleed over de schouder dragend.

(Het merkwaardige aan deze schildhouders is, dat ze de voor engeleen ook kenmerken de vleugels missen!)

40. 's-Gravenhage. In goud een ooievaar van natuurlijke kleur, een paling van zwart in de bek houdend. Schild gedekt met een kroon van goud, gesierd met dertien parels, en ter weerszijden vastgehouden door een omziende leeuw van goud. Het geheel is geplaatst op een arabesk, die op de officiële afbeelding als van blauw wordt aangegeven.

41. 's-Gravenzande. In blauw een leeuw van goud.

42. Groot-Ammers. In goud een achtpuntige ster van zwart.¹⁾ Bevestigd 24 december 1817.

43. Haastrecht. In blauw drie puntig gedekte, gekanteelde en naast elkaar staande torens van goud, waarvan de middelste groter is dan de beide andere en van een poortopening voorzien.

44. Hagestein.* In blauw twee dwarsbalken van goud, de bovenste aan de bovenkant, de onderste aan de onderkant gekanteeld. Schild gedekt met een kroon van goud, bezet met een aaneengesloten rij van 13 parels, de middelste en de beide uiterste een tweede parel dragend. Bevestigd 11 september 1816.

45. Hardinxveld-Giessendam.

Linksgeschild: I in rood drie palen van paalvaar, en een schildhoofd van goud, in de rechterhoek beladen met een vogel van zilver;

II in rood een molensrad van zilver. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 30 september 1958.

Tuurgeloge van samenvoeging van

delen van de gemeenten Hardinxveld-Giessendam, uitstond dit wapen uit de vroegere wapens van deze gemeente. (Zie ook nr. 31.)

46. Hazerswoude. In goud een links-schuinbalk van rood, beladen met drie vijf-puntige sterren van het veld²⁾.

47. Heenvliet. In rood een leeuw van zilver.

48. Heerjansdam. In goud een boom van groen, waartegen ter weerszijden een windhond opklimt; in het schildhoofd vergezeld van drie ruiten van zwart, geplaatst 2 en 1.

49. Heinenoord. In blauw een korenschoof van goud, waaroverheen een dwarsbalk van zilver, beladen met een spoorrad van zwart. Verleend 22 juli 1818.

50. Heien-Boeicop. Gedeeld:

I in rood drie schuinbalken van goud

II in goud een leeuw van rood, getongd en genageld van blauw, met een baronsteel van hetzelfde, geplaatst over de boord van de leeuw. Schild gedekt met driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 26 oktober 1943.

51. Hekelingen. Gedeeld: I in goud een leeuw van rood, getongd en genageld van blauw, in de rechterbovenhoek een schildje van goud, beladen met drie Sint-Andrieskruisjes van rood; II in zilver een verkort Sint-Andrieskruis van zwart. Verleend 18 november 1936.

52. Hekendorp. (Onofficieel.) In zilver drie paar hofijzers van blauw, geplaatst 2 en 1. De ijzers paarsgewijs met de ronde kanten aan elkaar

Er bestaat in Amerika bij het publiek een sterke voorliefde voor kleur. Dit is vooral bevorderd door een krachtige propaganda van de verfindustrie en de schildersorganisaties. Men is er niet bang meer voor kleuren. Natuurlijk betekent dit, dat men ook veel smaak ziet gedemonstreerd. We denken slechts aan de "moete" dassen in felle kleuren, waarop allerlei voorstellingen zijn geschilderd. Maar denk niet, dat met zo iets opzichtig heel

Zuid-Holland. Serie II.

(Om al te ingrijpen de cliché-veranderingen te voorkomen, is Hellevoetsluis, dat in de vorige serie door Stokendorp werd vervangen, in deze serie niet ⁱⁿ alfabetische volgorde opgenomen, maar neemt ~~de~~ ^{het} de plaats in van het sinds jaren vervallen wapen van Hillegersburg.) september

53. Hendrik Ido Ambacht. In zilver drie verkorte Sint Andrieskruisen van zwart. Schild gedekt met een kroon van goud, versierd met dertien parels, waarvan tien op de band en de overige drie geplaatst op de middelste en de beide uiterste parels; schildhouders twee leeuwen van natuurlijke kleur.

54. Herkingen. In zilver een opengeslagen oester, vergezeld van drie krabben, geplaatst 2 en 1, alles van zwart. Bevestigd 24 Dec. 1817. Deze figuren duiden op aan de kust voorkomende oester- en mosselbanken.

55. Heukelum. In blauw een van twee hangtorentjes voorzien poortgebouw van goud.

56. Hellevoetsluis. In blauw een driemastschip met volle zeilen, van goud, varende op een zee van zilver, en een schildhoofd van rood, beladen met een Agnus Dei van zilver.

57. Hillegom. In goud een dwarsbalk van groen, vergezeld van drie lelies van rood, twee boven en één onder de balk.

58. Hoog-Bloklant. In zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van zwart.¹⁾

59. Hoornaar. In zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood, in het schildhoofd vergezeld van drie duiven van hetzelfde. Bevestigd 24 Dec. 1817.

60. Katwijk. In zilver een Sint Andrieskruis van blauw. Bevestigd 24 Dec. 1817.

61. Kedichem. In blauw twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van goud. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud, met twee parelpunten.²⁾

62. Klaaswaal. In zilver een golvende dwarsbalk van rood, boven vergezeld van twee, beneden van één Sint Andrieskruis ~~van~~ van hetzelfde. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 24 Juli 1950.

63. Koudekerk. In blauw een dwarsbalk van goud, vergezeld van drie adelaars van zilver, twee boven en een onder de balk. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 12 Sept. 1940. Dit wapen is ontleend aan dat van de heren van Poelgeest, gedurende ± 1200 tot ± 1700 bezitters van de heerlijkheid Koudekerk.

64. Krimpen ^{aan den} Lek. In zilver drie wassenaars³⁾ van zwart.

65. Krimpen ^{aan den} IJssel. In zilver drie omgewende wassenaars van zwart. Bevestigd 24 Dec. 1817.

66. Langerak. In goud een leeuw van rood, waaroverheen een barensteel van blauw. Bevestigd 24 Dec. 1817.

66a. Lange Ruige Weide ~~(ZIII)~~. In goud een droogscheerdersschaar van blauw met het dichte eind naar beneden geplaatst in de richting van een linkerschuimbalk. *Geen*

officiële bevestiging.

67. Leerbroek. In zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood, vergezeld in de rechterbovenhoek van een letter L van hetzelfde. Bevestigd 24 Dec. 1817.

68. Leerdam. In goud een poort met twee torens van rood, gedakt van blauw en staande op een losse grond van groen. In de poortopening een hameide, waartegen een ladder. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud en ter weerszijden vastgehouden door een leeuw van hetzelfde.

De niet gedateerde wapens zijn alle bevestigd 24 Juli 1816.

1) De gelijktijdige aanwezigheid van vier wapens met twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken in deze serie, die zich alle hetzij door kleur, hetzij door toegevoegde figuren van elkaar onderscheiden, geeft aanleiding tot de opmerking, dat hoe-
wel wij dit niet met zekerheid kunnen vaststellen.

Kleurengevoel, enige teken capaciteit en ijverig. Voor de geschikte man is een goede, zelfstandige positie weggelegd. Uitvoering schriftelijke sollicitaties aan ons kantoor, Waterstraat 20.

69. Leiden. In zilver twee schuingekruiste sleutels van rood. Schild van achter gehouwen, met de linker voorblauw, door een strijdbare leeuw van rood, in de rechter voorblauw in rhuislinke stand een ontbloot zwaard van zilver, met gewest van goud, omhoog houdend; het geheel geplaatst op een vestingwal van steen in natuurlijke kleur, waarin met Latijnse letters van zwart gebild de wapenspreuk: Haec Libertatis Ergo. ("Dit bewijst van de vrijheid.") Verleend 25 januari 1950.

70. Leidschendam. In zilver een golvende dwarsbalk van blauw, over zijn hoogte beladen met een verkorte paal van goud, overladen²⁾ met twee schuingekruiste sleutels van rood; de balk van boven vergezeld van een wassenaar van zwart, en onder van een hertekop van rood. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 14 Nov. 1938.
November

71. Leiderdorp.³⁾ In zilver twee schuingekruiste sleutels van rood, waaroverheen een golvende dwarsbalk van blauw.

72. Leimuiden. In blauw negen ruiten van goud, geplaatst 5 en 4.

73. Lekkerkerk. In zilver drie gewende wassenaars van zwart. (Zie aanduidingen van deze standen in voetnoot 3, vorige serie).

74. Lexmond. In blauw een zwijnskop van goud. Bevestigd 24 Dec. 1817.
December

75. De Lier. Gedeeld van rood en zilver. Dit is wel een van de meest eenvoudige onder de Nederlandse gemeentewapens, naast de gemeente Utrecht (geschuind van zilver en rood) en Stavenisse (in zilver een schildhoofd van rood).

76. Lisse. In goud een halve leeuw van blauw.

77. Maasdam. In rood een dwarsbalk van goud. Verleend 12 juni 1911.

78. Maasland. In groen een paal van zilver, beladen met een letter M van hetzelfde, gevormd door twee boven elkaar geplaatste, omgewende kepers. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud⁴⁾.

79. Maassluis. Gekesped van zand en rood van zwartf stukken; over alles heen een golvende dwarsbalk, doorsmeden in drielen van blauw, zilver, blauw en een barensteek in het schildhoofd van de laatste kleur. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 2 Febr. februari 1959.

80. Meerkerk. In goud drie dwarsbalken van zwart. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten.⁵⁾

Alle niet gedateerde wapens zijn bevestigd 24 juli 1816.

~~CASPER DIRCKX~~

¹⁾ De stand van de beide leeuwen wordt in de officiële beschrijving niet aangeduid, zomin als er gerept wordt van de lauwertakken.

²⁾ Deze heraldische term gebruikt men indien een stuk, waarmee een ander stuk reeds beladen is, zelf ook weer figuren draagt.

³⁾ Met excuus voor de onjuiste volgorde van de nrs. 70 en 71; alfabetisch moest Leiderdorp voor gaan.

⁴⁾ Deze kroon wordt in de officiële beschrijving niet genoemd.

⁵⁾ Ook deze kroon ontbreekt in de officiële beschrijving van dit wapen.

81. Melissant. In zilver een dwarsbalk, geblokt van rood en zilver in drie rijen, elk van negen stukken, vergezeld van een gaande, aanzierende leeuw van goud van boven, en van een keper van rood van onderen. Bevestigd 24 Dec. 1817.

82. Middelharnis. In zilver een borstharnas met dijkstukken van blauw. Bevestigd 23 Oct. 1908. Het vroegere wapen vertoonde St. Michaël, de draak doorstekend en voorzien van een schild, waarop hetzelfde harnas voorkwam.

83. Moerkapelle. In blauw een golvende dwarsbalk van goud, van boven vergezeld van drie achter elkaar zwemmende eenden en van onder van een lopende vos, alles eveneens van goud. Bevestigd 24 Dec. 1817.

84. Molenaarsgraaf. In zilver een molen van rood. Deze molen is in perspectief afgebeeld, wat eigenlijk niet in de lijn van de zuivere heraldiek ligt.

85. Monster. In zilver drie wassenaars van zwart, geplaatst 2 en 1. Ofschoon niet beschreven, toont de officiële afbeelding dit wapen, gedekt door een kroon, bestaande uit een band van goud, getooid met 17 parels.

86. Moordrecht.* In rood een achtpuntige ster van zilver. Schild gedekt door een driebladige kroon van goud met twee parelpunten.

87. Mijnsheerenland. In goud een St. Andrieskruis van rood, beladen met vijf St. Jacobsschelpen van goud, geplaatst in de richting van het kruis.

88. Naaldwijk. In zilver een leeuw van rood, getongd en genageld van blauw. In vroeger eeuwen reeds als wapen gevoerd door de „Heeren van Naeltwyck”.

89. Nieuw-Beijerland.* Schuinsrechts geruit van blauw en zilver. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Dit wapen is ontleend aan dat van Sabina van Beyeren, de echtgenote van Lamoraal, graaf van Egmond, die in 1557 heer werd over het gebied, de tegenwoordige gemeenten Nieuw-, Oud- en Zuid-Beijerland omvattend. Hij liet dit gebied bedijken en gaf deze bedijking naar zijn gemalin de naam „Bayerland”.

90. Nieuwenhoorn.* In rood een jachthoorn van zilver, gesnoerd en beslagen van goud. Schild gedekt met een kroon van goud, bestaande uit een met vijftien parels bezette band, waarvan twaalf op de band en de overige drie daarboven, resp. op de beide uiteinden en het midden.

91. Nieuwerkerk ^(aan den) ~~ad~~ IJssel. In zilver een leeuw van rood.

92. Nieuwe Tonge.* In blauw een dwarsbalk van goud. Schild gedekt met een, uit een met dertien parels bezette band bestaande, kroon van goud.

93. Nieuw Helvoet. In groen een linker ridderspoor van goud, de punt naar beneden, gesespt van zilver en geriemd van natuurlijke kleur. Bevestigd 15 Dec. 1926.

94. Nieuwkoop.* In rood een gebroken rad, vergezeld van drie St. Andrieskruisen, alles van goud. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

94a. Nieuwland ~~(Z.H.)~~. In zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood.

95. Nieuw Lekkerkerk ^{land}. In groen drie vogels van goud, geplaatst 2 en 1. Bevestigd 28 Febr. 1899.

96. Nieuwpoort. In blauw een poortgebouw met twee torens, van goud.

97. Nieuwveen.* In rood drie bellen, naast elkaar hangende aan een in het schildhoofd geplaatste, verkorte smalle dwarsbalk, alles van goud, en van onderen vergezeld van een achtpuntige ster van zilver. Schild gedekt door een driebladige kroon van goud met twee parelpunten.

(Volgens de heer Sierkema bertuut het vrommeden, dat de bovinsde figuur een in de loop der tijd verheerd of gevallen barensteel is.)

98. Noordeloos. In zilver twee dwarsbalken van rood.

99. Noordwijk. In zilver een leeuw van zwart.

100. Noordwijkerhout. In blauw een leeuw van goud.

101. Nootdorp. In blauw twee paalsgevijs geplaatste, door elkaar kronkelende slangen van goud.

De met * aangeduide gemeenten hebben een kroon boven hun wapen, die wel officieel afgebeeld, doch niet officieel beschreven is.

Alle niet gedateerde wapens zijn bevestigd 24 Juli 1816.

officiële

→ ~~*****~~

101 A. Numansdorp. In zilver een golvende dwarsbalk van blauw, boven vergezeld van twee, onder van een lint + driekruis van hetzelfde. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 17 November 1950.

102. Oegstgeest. In goud een ankerkruis *) van rood. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud. Bevestigd 1 Maart 1904.

103. Ooltgensplaat. In blauw, op een zee van groen en zilver, een schip van goud, zeilend naar een zandbank van hetzelfde; en een schildhoofd van goud, beladen met drie schuinbalken van rood. — Ooltgensplaat is ontstaan op een „gors” (aangeslibd land), dat tijdens het bewind van Jacob van Borsele werd bedijkt en men neemt aan dat het zijn naam ontleent aan een zekere visser Ooltgen, die aan deze „plaat” zijn beroep uitoefende. Het schildhoofd is het wapen der vroegere heerlijkheid Sommelsdijk, waartoe Ooltgensplaat behoorde.

104. Oostvoorne. In rood, staande op een grond van hetzelfde, een burcht van zilver, waarop een gaande leeuw van goud, uitkomende van de tinnen. Bevestigd 24 December 1817. Hoewel de beschrijving dus de burcht aangeeft als van zilver, is hij op de officiële afbeelding aangeduid als goud. zoals trouwens ook v. d. Laars hem afbeeldt en beschrijft. We hebben hier de burcht gehouden volgens de officiële beschrijving.

~~104.5~~ 104.a Ottoland (Z.H.). Gedeeld: I in zilver een dwarsbalk van zwart, vergezeld van twee naast elkaar op de bovenkant van de balk staande liesbossen van groen; II in zilver twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van zwart. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten.

Verleend 25 juni 1947.

105. Oud-Beyerland. Gedeeld: I in goud vier kepers van rood; II schuinsrechts geruit van blauw en zilver.

106. Ouddorp. Gevierendeeld: I in zilver een poort van rood, waaruit een ruit van blauw komt rijden, gezeten op een paard van zwart; II in blauw twee schuingekruiste voetbogen, in het midden samengebonden door een lint, alles van goud; III in goud een papegaaï van groen, zittend op een tak, geplaatst op een grond, alles van zwart; IV in zilver een burcht ^{2*)} van rood, staande op een grond van groen.

107. Oudenhorn.* In zwart een jachthoorn van zilver, gesnoerd en beslagen van goud. Schild gedekt met een kroon van goud, bestaande uit een band met vijftien parels, waarvan twaalf op de band en drie op de middelste en beide uiterste parels geplaatst.

108. Ouderkerk ^{aan den} a/d IJssel. In zilver drie gewende wassenaars van zwart.

109. Oude Tonge. In groen een dwarsbalk van zilver.

110. Oudewater. In zilver een van twee zijtoentjes voorziene burcht ^{3**)} van rood, waarop een uitkomende leeuw van hetzelfde, getongd en genageld van blauw. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten, en vastgehouden door twee aanzierende leeuwen van natuurlijke kleur.

111. Papekop (Z.H.). In zilver een bischopsmijter van rood, gesierd van goud. Niet zuiver heraldisch opgevat is het, dat men de mijter ook een weinig van terzijde ziet. (Dit wapen is niet officieel bevestigd.)

112. Papendrecht. In blauw drie molens van goud.

113. Pernis. In blauw een ploeg en een vis, beide van goud. Verleend 22 Juli 1818, inmiddels door toevoeging aan Rotterdam, vervallen.

114. Piershil. In zilver drie golvende dwarsbalken van groen. Bevestigd 24 december 1817.

115. Poortugaal.* In rood vijf kruiselings geplaatste schildjes van goud, elk beladen met vijf schuinkruiselings geplaatste sterren van blauw. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

116. Puttershoek. In zilver drie leliën van zwart.

117. Pijnacker.* In blauw een St. Andrieskruis van goud. Schild gedekt met een kroon van goud, bestaande uit een band, bezet met acht op stiften geplaatste parels, terwijl daarboven nog drie parels rusten, resp. op de middelste en de beide uiterste parels.

Alle ongedateerde wapens in deze serie zijn bevestigd 24 juli 1816.

De bij met een * aangeduide gemeenten behorende wapens zijn gedekt met een kroon, die in de officiële beschrijving niet genoemd wordt.

←CASPER DIRCKX

1) Deze naam ontleent dit kruis aan de omstandigheid, dat de uiteinden van de arm in de vorm van een anker zijn uitgebogen.

2) Eigenlijk bestaat deze „burcht” uit een van een poortopening voorziene gevel, geflankeerd door twee gekanteelde torens.

3) De officiële beschrijving gewaagt hier van een „dubbelde burcht”, waaronder men echter een andere vorm verstaat, welke we in deze serie t.z.t. wel eens zullen ontmoeten. Onze beschrijving is aangepast aan de officiële afbeelding.

*x in geplaatst op een
grond van hetzelfde.
(Die laatste ^{is} de tekening niet al-
dus aangegeven.)*

118. Reeuwijk. Doorsneden: I in rood een omgewende reënkop van goud; II in blauw een uil van zilver, met ontplooid vlucht. Verleend 4 November 1871. Vóór 1 juli 1870 vormde de uil het wapen van de toenmalige gemeente Sluipwijk, die later met Reeuwijk is verenigd.

119. Rhooon.* In rood een van de linker schildrand uitgaande en de rechter schildrand rakende *inhoeking* van goud van vier en een half stuk. Aldus v. d. Laars, die daarmee de situatie beter weergeeft dan de officiële beschrijving; deze luidt nl.: *gegeerd*¹⁾ van goud en keel van vijf stukken. Het schild is gedekt volgens de officiële afbeelding met een kroon van goud met negen parels.

120. Ridderkerk. In groen een omgewende Sint-Joris te paard, de draak doorstekende, alles van zilver.

121. Rockanje.* In zwart twee bloeiende tweelingen, zijnde een biesgewas; de stelen kruisgewijs samengebonden met een lint, alles van zilver. Het schild gedekt met een kroon van goud met vijftien parels, waarvan twaalf geplaatst op de band en de overige drie op de middelste en beide uiterste parels.

122. Rotterdam. Doorsneden: I gevierendeld, 1 en 4 in goud een gaande leeuw van zwart, 2 en 3 in goud een leeuw van rood; II in groen een paal van zilver. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud en vastgehouden *door twee leeuwen van natuurlijke kleur, getornd van rood; het geheel staande op een muur van gemetselde stenen, waarlangs golven spullen, alles van natuurlijk kleur.*

Wapenspreuk: Sterker door strijd, in letters van zwart op een lint van wit, voor de muur langs geplaatst.
Verleend 19 januari 1948.

123. Rozenburg.* In goud twee palen van rood, de rechter beladen met twee rozen van goud, de linker met een burcht van zilver²⁾. Schild gedekt met een kroon van goud met vijftien parels, geplaatst twaalf op de band en drie daarboven op de middelste en beide uiterste parels.

124. Rijn^{rs}waterwoude. In blauw een dwarsbalk van goud, vergezeld van drie wasenaars van hetzelfde.³⁾

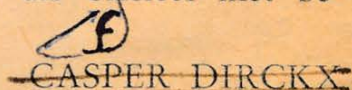
125. Rijnsburg. In zilver een *dubbele burcht* van rood.

126. Rijswijk. In blauw een gebladerde tak van goud. Schild vastgehouden ter weerszijden door een aanzierende leeuw van goud; het geheel geplaatst op een arabesk⁴⁾.

127. Sassenheim.* In goud vier schuinbalken van rood. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud. *en Rotterdam*

Met uitzondering van dat van Reeuwijk, zijn al deze wapens bevestigd 24 juli 1816.

De wapens van de met * aangeduide plaatsen zijn gedekt met kronen die officieel niet beschreven worden.

CASPER DIRCKX

^{n.l.}
1) Gegeerd noemt men een schild, als het verdeeld is door zijn horizontale, verticale en diagonale middellijnen.

2) Rozen-burcht of -burg: sprekend wapen.

3) De officiële afbeelding toont deze wasenaars, waarvan van getichtes in profiel. In de heraldiek is deze toepassing geheel willekeurig; bovendien rept de beschrijving er niet van en *(houder) wijns* dus aan de, o. i. m. die naïeve, uitbeelding zonder geticht.

De arabesk
4) Evenals bij het wapen van Rotterdam, ontbreekt deze arabesk in de beschrijving; haar aanwezigheid en kleur blijken echter uit de officiële afbeelding. Overigens blijkt nu, dat de

leeuwen, die in de officiële beschrijving niet worden genoemd, van natuurlijk kleur moeten zijn, ofschoon de op de officiële afbeelding als van goud zijn voorgesteld.

128. Schelluinen. In blauw een leeuw van goud. Verleend 22 juli 1818. Het is opmerkelijk hoeveel Nederlandse gemeentewapens een leeuw van goud in een blauw veld voeren. Dit zal voortspruiten uit de omstandigheid, dat men zich in den beginne van de juistheid der kleuren weinig aantrok. Het was nl. zo, dat wanneer een gemeente naar aanleiding van een daartoe strekkend besluit van de Souvereine Vorst van 5 januari 1815, een zegel inzond waarop metalen en kleuren niet of onduidelijk waren aangegeven, de Hoge Raad van Adel deze kort en bondig vaststelde volgens het Rijkswapen. Vandaar dan ook de vele wapens met gouden figuren op een blauw veld, ofschoon voordien b.v. de hier bedoelde leeuwen zeer goed andere kleuren gehad kunnen hebben.

129. Schiebroek. In goud een achtpuntige ster van blauw. Verleend 16 ^{December} 1896.

Dit wapen is inmiddels door opheffing van de gemeente vervalsen.

130. Schiedam. In goud een leeuw van zwart, over alles heen een versmalde schuinbalk, geblokt van rood en zilver van elf stukken. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten, aan elk waarvan drie parels. De zwarte leeuw op gouden veld is de Vlaamse leeuw en afkomstig van Floris van Avesnes, wiens oudste broer de eerste graaf van Holland en Zeeland uit het Henegouwse Huis was. (Willem III of de Goede.)

131. Schipluiden. In blauw een driemastschip van natuurlijke kleur, *met een vlag van rood, wit en blauw op de achterstevan,*

voor anker liggend op een kalme zee¹⁾.

132. Schoonhoven. Gevierendeeld: I en IV in zilver een leeuw van zwart; II en III in zilver een leeuw van rood. Wapenverbetering bij K.B. verleend 25 ^{Maart} 1933. Voordien stonden de rode leeuwen in I en IV, de zwarte in II en III.

133. Schoonrewoerd. In goud twee beurtelings gekanteelde dwarsbalken van rood. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud, en vastgehouden ter weerszijden door een leeuw van hetzelfde. Het geheel geplaatst op een voetstuk²⁾. We zien hier weer een variatie op het Arkelse wapen; de gemeente was vroeger dan ook een heerlijkheid van de Heren van Arkel. Het dorp „Sconrewoerde” werd in 1025 door Jan van Arkel gesticht.

134. Sliedrecht. In goud een groot-uitgeschulpt Bourgondisch kruis van zwart.

135. Sommelsdijk. Links geschuimbalkt van goud en blauw van zes stukken.

136. Spijkenisse. Gedwarsbalkt van blauw en goud van zes stukken, de blauwe balken beladen resp. met vier, drie en twee St. Andrieskruisjes van zilver. Verleend 18 November 1936.

137. Stad-aan-'t-Haringvliet. In goud twee dwarsbalken van rood. Bevestigd 24 December 1817.

138. Stellendam. In blauw een zwaan van zilver, gebekt van rood, en zwemmende op een zee, golvend gedwarsbalkt van zilver en groen van zes stukken. Bevestigd 24 December 1817.

139. Stolwijk. In groen drie op elkaar gestapelde kazen, waarop een stuk boter, het geheel overtopt met een kroon, alles van rood. Hier zien we weer een vals geblazoeneerd wapen (kleur op kleur).

Wat heraldisch en veel beter effect zou ^{het} gewen, als het de kleuren had, die v.d. Loons het, hij t eigenrinnig, gaf: de kazen van zilver en de kroon van goud, gevuld van rood.

140. Stompwijk. In zilver een hert van rood, drinkend uit een ter rechterzijde geplaatst vat van zwart, waarboven een uit de rechter Schildrand komende kraan van hetzelfde met een waterstraal van blauw; ter linkerzijde een boom van groen, alles staande op een grond van hetzelfde.

Dit wapen is inmiddels ook vervalsen.

Hoewel de voorstelling in heraldisch opzicht niet uitmunt^{te}, waren de kleuren een goed voorbeeld van herleiding van natuurlijk tot de dichtstbijliggende heraldische kleuren.

141. Streefkerk. In goud vijf lelies van zilver, geplaatst 2, 1, 2. Bevestigd 24 December 1817. Een der weinige voorbeelden van valse blazoenering door metaal op metaal te plaatsen, wat evenzeer fout is als kleur op kleur, daar het ene metaal het andere z.g. „overschittert”.

142. Strijen. In goud drie St. Andrieskruisen van rood, geplaatst 2 en 1. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten, aan elk waarvan drie parels, en vastgehouden ter weerszijden door een leeuw van natuurlijke kleur. Het geheel geplaatst op een voetstuk.

143. Tienhoven. In goud een beurtelings gekanteelde dwarsbalk van rood, over alles heen een leeuw van hetzelfde, getongd en genageld van blauw, een barensteel van hetzelfde over de borst van de leeuw heengaande. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 18 juli 1941.

Alle niet gedateerde wapens in deze serie zijn bevestigd 24 juli 1816.

~~CASPER DIRCKX~~

1) Van deze kalme zee ontbreekt de officiële kleuraanduiding; heraldisch is het 't meest logisch om ze in zilver te houden, met een gestyleerde aanduiding in blauw van de golfjes.

2) Deze voetstukken worden in de officiële beschrijving niet vermeld. Het beste kan men ze als hardsteen of marmer voorstellen.

vervolg serie X.

NIET ZETTEN!

(Betreft serie XI: (niet om af te drukken!) Om niet steeds in de vermelding te verwallen, dat bepaalde wapens zijn verwallen, zijn uit serie XI de wapens Verv en Vlaar dinget-ambacht verwijderd, en om een compact geheel te krijgen, door montags en groot deel van serie XII er aan toegevoegd. Zal dus opnieuw geslichterd moeten worden, het geheel wordt er echter veel aantrekkelijker door.

1) De venders in deze buische blijken er niet in te horen; de buische blijft dus „blind“.

2) Waar de griffioen een zighersenschimmig dier is, kan men eigenlijk van „natuurlijke“ kleur niet spreken. Het dier is samengesteld uit het bovenlichaam van een arend, de kop voorzien van paardenoren, en het achterlichaam van een leeuw (waarbij in de meeste gevallen de staart tussen de achterpoten is doorgeslagen). Dit zijn dan gegevens waaruit men de „natuurlijke“ kleur ten naastebij kan afleiden.

3) De beschrijving (van 1816) noemt dit „een stuk ijzer“ — van heraldische terminologie gesproken! Overigens houde men er rekening mee, dat de streepdwarsbalk in onze tekening iets te breed is uitgevallen, en ongeveer een derde deel minder breed kan zijn.

4) Dit schild is per abuis naar verhouding iets te lang uitgevallen, welk foutje enigszins wordt opgevangen door de dwarsbalk. De gunstigste verhouding, die hier ook steeds wordt toegepast, is als lengte en breedte van het schild zich verhouden als 8:7.

voetstuk serie XI

144. Valkenburg. In goud een gekanteelde burcht van rood, met twee toegewende valken van zwart, zittende op de hoektinnen. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten. Verleend 23 december 1952. Evenals dat van de gelijknamige Limburgse gemeente, een *sprekend* wapen.

145. Vianen. In zilver drie zuilen van zwart, geplaatst 2 en 1. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

146 147. Vierpolders. In rood een zwaard van zilver, vergezeld van tien penningen van goud, elk beladen met een kruisje van zilver. De penningen zijn geplaatst vijf rechts en vier links van het zwaard, en één er boven. Bevestigd 24 december 1817.

Deze voorstelling symboliseert het gewapend verzet tegen Alva's „tiende penning”, wat aardig tot uitdrukking komt in een gedichtje, voorkomende in een der kerkramen ter plaatse, luidende:

„d'tiende pennings eis, gaf ons dit heerlijk
wape,
Want als men Alba's wet, wreet na 't geld sag
gape,
Was niemant hier gesint te geven dese munt,
Maer voor het Tiende stuck. Bood iedereen de
Punt”.
(1721)

147 148. Vlaardingen. In goud een leeuw van rood. Het schild gedekt met een kroon van goud, gesierd met dertien paarlen, en vastgehouden door twee griffioenen van natuurlijke kleur.

148 149. Vlist. In zilver een boom van groen op een grond van hetzelfde, ter weerszijden vergezeld van een hart van rood met de punt op de grond staande. Boven in de boom een vogel van zwart. Verleend 22 juli 1818.

149 151. Voorburg. In zilver een burcht van rood. Voorburg is ontstaan uit een Romeinse nederzetting, waar een burcht deel van zou hebben uitgemaakt, van welke burcht die op het wapen afkomstig zou zijn.

150 152. Voorhout. In zilver een dwarsbalk van blauw, waaroverheen een Sint-Andrieskruis van rood. Bevestigd 7 oktober 1818.

151 153. Voorschoten. In goud drie wassenaars van zwart. Bevestigd 24 december 1817.

152 154. Waarder. In zilver drie zwemmende eenden (*waarden* of *woerden*) van natuurlijk kleur, geplaatst 2 en 1.

153. ~~De~~ Waddinxveen.* In goud twee schuin gekruiste sleutels, waaroverheen een verkorte streepdwarsbalk, alles van zwart. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

154 154. Warmond. In blauw een kruis van zilver. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee parelpunten en vastgehouden door twee *aanziende* leeuwen van goud, getongd en genageld van rood. Bevestigd 24 november 1927. Hoewel in de officiële beschrijving niet vermeld, hebben de leeuwen de staart tussen de achterpoten door omhooggeslagen.

155 155. Wassenaar.* Gevierendeeld: I en IV in blauw drie wassenaars van zilver; II en III in rood een dwarsbalk van goud. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

156 156. Wateringen. In zilver een acht-puntige ster van zwart.

157 157. Westmaas. Gedeeld: I in goud drie Sint-Andrieskruisen van rood, geplaatst 2 en 1; II in goud een leeuw van rood. Bevestigd 24 december 1817.

158 158. Woerden. In goud een dwarsbalk, schuin links geruit in drie rijen van blauw en zilver, en vergezeld van drie ruiten van zwart, geplaatst 2 boven, 1 onder de balk. Schild gedekt met een driebladige kroon van goud met twee punten waaraan drie parels, en vastgehouden door twee *omziende* leeuwen van goud. Hoewel niet officieel beschreven, is het geheel geplaatst op een arabesk, die grafisch aangeduid is als van groen.

159 159. Woubrugge.* In blauw een dwarsbalk, vergezeld van drie wassenaars, geplaatst 2 boven en 1 onder de balk, alles van goud. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud.

De niet gedateerde wapens zijn alle bevestigd 24 juli 1816.

De met * gemerkte gemeenten hebben hun wapen gedekt met een kroon die wel officieel staat afgebeeld, doch die in de beschrijvinge ontbreekt.

(Voetnoten)

160. W i j n g a a r d e n. In zilver een dwarsbalk van rood, beladen met een uitkomende leeuw van goud en vergezeld van vijftien blokken van groen, geplaatst boven de balk 5 en 4, onder de balk 3, 2 en 1. Bevestigd 24 December 1817.

161. Z e v e n h o v e n. In goud een dubbele adelaar van zwart. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten.

162. Z e v e n h u i z e n. In groen een paal van goud. Schild gedekt met een vijfbladige kroon van goud en vastgehouden door twee aanziende leeuwen van natuurlijke kleur.

163. Z o e t e r m e e r. In blauw drie gesteelde meerbloemen van goud, staande op een grond van hetzelfde. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten en vastgehouden door twee leeuwen van goud, getongd en genageld van rood. Bevestigd 14 December 1936. Hoewel niet officieel beschreven, is het geheel geplaatst op een arabesk.

164. Z o e t e r w o u d e. In blauw drie omgekeerde klaverbladen, in het schildhoofd vergezeld van twee omgekeerde schuingekruiste takjes, alles van goud.

165. Z u i d l a n d. Gedeeld; I in zilver een paal van blauw; II in zilver vijf bomen van groen, geplaatst 3 en 2, elke rij geplaatst op een grond van zwart.

166. Z u i d - B e i j e r l a n d. Schuinrechts geruit van blauw en goud. Schild gedekt met een dribladige kroon van goud met twee parelpunten en vastgehouden door twee leeuwen van natuurlijke kleur. Hoewel niet officieel beschreven, is het geheel op een voetstuk geplaatst (hardsteen, marmer of i.d.).

167. Z w a m m e r d a m. In blauw een toren (burcht) op een terras, alles van natuurlijke kleur¹⁾; op de toren een gehalsbande zwaan van zilver.

Deze plaats (aldus v. d. Laars) heette vroeger Zwanen- of Zwadenburgerdam, naar het geslacht Zwadenburg, dat hier een burcht bezat. Zo bezien, is dit dus weer een sprekend wapen.

168. Z w a r t e w a a l. In zilver twee palen van rood. Bevestigd 24 December 1817.

169. Z w i j n d r e c h t. In goud drie schoorsteenhalen (schoorsteenwijzers) vuurijzers van zwart, paalsgewijs geplaatst. Oorspronkelijk is dit het familiewapen van heer Schobbeland van Zevenbergen, die in 1338 deelhebber was in de bedijking van de Zwijndrechtse waard, en wel in dat deel waarin het tegenwoordige Zwijndrecht, voorheen ook „Schobbelands-Ambacht” genoemd, ligt.

Alle niet gedateerde wapens zijn bevestigd 24 Juli 1816.

Als aanvulling van deze serie nog maats het provinciewapen in volledige vorm, waarbij nu ook is inbegrepen de wapenspreuk: Vigilate Deo Confidentes, alsmede het wapen van Ameide (zie nr. 7 van deze serie) met zijn onvolledige, dus onheraldische helmtooi. Het kleine schetsje geeft weer, hoe het naar een juist heraldisch begrip zou moeten zijn.

1) Op de tekening grafisch aangeduid resp. als rood en groen, wat het meest overeenkomt met de heraldische opvatting. In dat geval zou het echter valse blazoenering zijn, wat voor z.g. natuurlijke kleuren niet geldt.

2) ~~Deze naam is ontleend aan de vorm die het kruis waaraan de apostel Andreas de marteldood gestorven is, gehad zou hebben. Het wordt ook wel Bourgondisch kruis genoemd, omdat het door het Bourgondische vorstenhuis als z.g. „leuze” was aangenomen, d.w.z. een los van de heraldiek staand, persoonlijk teken.~~

noten graag hier

o.	c.
20	17
25	22
42	6
13	13
11	12
12	14
9	18
15	28
24	32
27	14
12	10
6	30
14	36
20	3
10	7
7	5
27	17
12	12
16	6
5	8

340	310
-----	-----

